

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ સ્પે. સીવિલ એપ્લીકેશન નં.૨૩૯૨૭ ઓફ ૨૦૦૫
વિથ

આર/ સ્પે. સીવિલ એપ્લીકેશન નં.૧૫૦૨૫ ઓફ ૨૦૦૫
વિથ

આર/ સ્પે. સીવિલ એપ્લીકેશન નં.૧૯૧૬૪ ઓફ ૨૦૦૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	ના
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

ન્યૂ ઇન્ડિયા ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

વડોદરા કામદાર યુનિયન અને અન્ય ૨૮

ઉપસ્થિતી:

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૩૯૨૭/૨૦૦૫:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી આર. ડી. દવે (૨૬૪). સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે દેખાવ રદ કરવામાં આવેલ છે.

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨-૨૮ તરફે શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડ (૩૪૩૪)

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી આર. ડી. દવે (૨૬૪). સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે દેખાવ રદ કરવામાં આવેલ છે.

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી હાર્દિક ડી. મહેતા, એજીપી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩-૩૩ તરફે શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડ (૩૪૩૪)

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૯૧૬૪/૨૦૦૫:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી આર. ડી. રાવલ (૭૧૬).

અરજદાર(ઓ) નં. ૨-૨૯ તરફે શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડ (૩૪૩૪).

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી હાર્દિક ડી. મહેતા, એજીપી.

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી આર. ડી. દવે (૨૬૪).

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

તારીખ : ૧૧/૦૩/૨૦૨૨

સામાન્ય સી એવી ચુકાદો

(૧) મથાળા હેઠળની રિટ અરજીઓમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ એકબીજા સાથે જોડાયેલા હોવાથી, સદર એક જ સામાન્ય ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે.

હકીકતો

(૨) જેતલપુર રોડ, વડોદરા ખાતે પોતાનો ઔદ્યોગિક એકમ ધરાવતી અરજદાર-કંપની ટેક્સટાઈલ મશીનરીના ભાગોનું ઉત્પાદન કરવાના કામમાં રોકાયેલી હતી. અરજદાર-કંપનીનો કેસ એ છે કે ઓગસ્ટ ૨૦૦૦ ના મહિનામાં ગંભીર મજૂર અશાંતિ અને મિલકતોને નુકસાન થવાને કારણે અરજદાર-કંપનીની ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ સંપૂર્ણપણે બંધ થઈ ગઈ હતી. મેનેજમેન્ટ અને કામદારો વચ્ચેનો ઔદ્યોગિક વિવાદ વડોદરા સ્થિત લેબર કમિશનરની કચેરી

ખાતે સમાધાન અધિકારી સમક્ષ સમાધાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો. ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન, ૦૬.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ યોજનારી વધુ વાટાઘાટોને આધીન, રૂ. ૮.૫ કરોડની રકમ માટે સ્વેચ્છ નિવૃત્તિ યોજના (વીઆરએસ) માટેની વ્યાપક શર્તો સૂચવતી એક સમજૂતી તૈયાર કરવામાં આવી હતી. તેથી, ૧૧.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ, ડ્રાફ્ટની આપ-લે અને ગ્રેચ્યુઈટીની ચૂકવણી વિશે ઉલ્લેખ કરતી વધુ એક સમજૂતી લેખિતમાં તૈયાર કરવામાં આવી હતી.

(૩) સામાવાળા-યુનિયને ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીના અમલીકરણ માટે અરજદાર-કંપની સામે તેમજ ડેપ્યુટી લેબર કમિશનર અને એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનર સામે દાદ મેળવવા માટે આ અદાલત સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ દાખલ કરી હતી.

૩.૧) એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનર શ્રી કે. એસ. ગિલે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ માં એક સોગંદનામું દાખલ કરીને એવું દર્શાવ્યું હતું કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૬.૦૫.૨૦૦૧ ના મેમોરેન્ડમ ઓફ અંડરસ્ટેન્ડિંગ (એમઓયુ) ને ૨(પી) સમાધાનના સ્વરૂપમાં નોંધવાના થતા હતા અને તે હેતુ માટે ડ્રાફ્ટોની આપ-લે કરવામાં આવી હતી. એવું જણાય છે કે અરજદાર-કંપની સમાધાન સૂત્ર સાથે આગળ આવી ન હતી.

૩.૨) ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ નવા મેનેજમેન્ટે અને સામાવાળા-યુનિયને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ ના પેઝિંગ સમયગાળા દરમિયાન નવી વાટાઘાટો શરૂ કરી અને મેનેજમેન્ટ દરેક કામદારને રૂ. ૧૫,૦૦૦/- ની તદર્થ ચૂકવણી કરવા માટે સહમત થયું, જે ખાતાના આખરી નિકાલમાં સમાયોજિત કરવાની હતી.

૩.૩) ૧૯.૧૨.૨૦૦૨ ના રોજ સામાવાળા-યુનિયન અને અરજદાર-કંપનીએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ માં સર્વાનુમતના નિયમો રજૂ કર્યા, જેના દ્વારા, અન્ય શર્તોની સાથે, જ્યાંથી છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી સમાધાન અધિકારી સમક્ષ વાટાઘાટો શરૂ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

૩.૪) ૧૯.૧૨.૨૦૦૨ ના રોજ આ અદાલતે વાટાઘાટો વગેરે શરૂ કરવા માટે યોગ્ય નિર્દેશો આપીને સર્વાનુમતના નિયમો નોંધતો હુકમ પસાર કર્યો અને વાટાઘાટો જ્યાંથી છોડવામાં આવી હતી ત્યાંથી પુનઃ શરૂ કરવા અને કાયદા અનુસાર આગળ વધવા માટે સમાધાન અધિકારીને નિર્દેશ આપીને આ અદાલતના તારીખ ૧૯.૧૨.૨૦૦૨ ના હુકમ મારફતે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ નો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૫) જો કે, એવું જણાય છે કે વાટાઘાટોમાં કોઈ ફળદાયી પરિણામો પ્રાપ્ત થયા ન હતા અને તેથી સમાધાન અધિકારી અને એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનર દ્વારા

નિષ્ફળતાનો અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો અંત સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં આવ્યો હતો. સદર સંદર્ભ ઉદ્યોગ વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ (આઈ.ડી. એક્ટ) ની કલમ ૩૩સી(૧) ની જોગવાઈ હેઠળ સમજૂતીના અમલીકરણ માટે યુનિયન પાસે ઉપાય હતો તેવું ઠરાવીને તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૪ ના હુકમથી નામંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, સદર સંદર્ભ નામંજૂર કરતી વખતે, એવું જણાય છે કે ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલે એવું અવલોકન કર્યું છે કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી એ સંબંધિત પક્ષકારોને બંધનકર્તા 'સમાધાન' હોવાનું માનવામાં આવે છે. વ્યથિત થઈને, અરજદાર-કંપનીએ મથાળા હેઠળની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૩૯૨૭/૨૦૦૫ માં તે હદ સુધી સદર હુકમને પડકાર્યો છે.

૩.૬) યુનિયને એવોર્ડને પડકાર્યો ન હતો, પરંતુ અરજદાર-કંપની દ્વારા ઉત્પાદન અટકાવવાની કાર્યવાહીને પડકારતી અને માસિક વેતન વગેરે ચૂકવવાની દાદ માંગતી મથાળા હેઠળની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૯૧૬૪/૨૦૦૫ દાખલ કરી હતી.

૩.૭) ત્યારબાદ, યુનિયને રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ દાખલ કરી. વડોદરાની લેબર કોર્ટે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી/સમાધાનના આધારે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ રૂ. ૭,૯૬,૬૧,૦૦૦/- ની રિકવરીનો તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ નો હુકમ પસાર કર્યો. રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪

માં વાદગ્રસ્ત તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ ના હુકમને પડકારતી મથાળા હેઠળની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ અરજદાર-કંપની દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩.૮) મથાળા હેઠળની રિટ અરજીઓના પેર્લિંગ સમયગાળા દરમિયાન, એવું જણાય છે કે આ અદાલતે સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૨૯૧૪/૨૦૦૫ અને ૯૯૬૧/૨૦૦૭ માં હુકમો પસાર કર્યા હતા. આ અદાલતે સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૯૯૬૧/૨૦૦૭ માં તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૮ ના રોજ તેમાં નિર્ધારિત વિવિધ શર્તો પર પક્ષકારોની સંમતિથી હુકમ પસાર કર્યો હતો જેમાં એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનર, વડોદરા દ્વારા તૈયાર કરાયેલ કામદારોની યાદી મુજબની રકમના ૭૦ ટકા પૂરા અને આખરી સમાધાન તરીકે ચૂકવવામાં આવશે. ૧૨૧ કામદારો દ્વારા યોગ્ય રીતે સહી કરાયેલ સામાવાળા-યુનિયનનો તારીખ ૦૯.૦૯.૨૦૦૮ નો ઠરાવ પણ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. બાકીના કામદારો માટે, જેમણે લાભ લીધો ન હતો, આ અદાલતે આ અદાલતની રજિસ્ટ્રી સમક્ષ રકમ જમા કરાવવાનો હુકમ કર્યો હતો. એવું જણાય છે કે આશરે ૧૩૬ કામદારોએ સમાધાન સ્વીકાર્યું છે. આમ, ૧૩૬ કામદારોએ અરજદાર-કંપની સાથે વિવાદનો નિકાલ કર્યો છે. જો કે, એવું જણાય છે કે દાવો માત્ર ૩૦ અથવા ૩૨ કામદારો માટે જ બાકી રહે છે.

રજૂઆતો

(૪) કામદારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડે લેખિત રજૂઆતો દાખલ કરી છે.

(૫) વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. ડી. દવેએ રજૂઆત કરી છે કે લેબર કોર્ટે એ હકીકતની કદર કરવામાં ભૂલ કરી છે કે સમાધાન અધિકારી સમક્ષ કરવામાં આવેલ કહેવાતી તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીના આધારે કોઈપણ રકમ સામે દાવા અંગે કામદારોનો કોઈ સ્થાપિત હક્ક નથી અને તેથી, કોઈપણ સ્થાપિત પ્રસ્થાપિત હક્કોની ગેરહાજરીમાં, આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ રિકવરી અરજી ટકી શકે નહીં. વધુમાં એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે લેબર કોર્ટે એ વાતની કદર કરવામાં ભૂલ કરી છે કે અરજદાર-કંપનીના કામદારોને લાગુ પડે તેવી કોઈ સ્પેસિયલ નિવૃત્તિ યોજના નથી અને કોઈપણ રકમની ચૂકવણી માટે અથવા વીઆરએસ માટે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ પૂર્ણ થયેલ કરાર નથી, અને તેથી, લેબર કોર્ટ સમક્ષ આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૧) હેઠળ આવા દાવાનો અમલ કરી શકાતો નથી.

૫.૧) વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. ડી. દવેએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે લેબર કોર્ટે એ હકીકતની કદર કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે કે અગાઉના મેનેજમેન્ટે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના સમાધાનની બંધનકર્તા અસર અથવા પૂર્ણ થયેલ કરાર હોવા અંગે ચોક્કસપણે વિવાદ ઉભો કર્યો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે આ અદાલત સમક્ષના તેમના સોગંદનામામાં સમાધાન અધિકારી અને એસિસ્ટન્ટ

લેબર કમિશનરે પણ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી એ આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨(પી) ના અર્થમાં "સમાધાન" નથી અને આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૧૮ મુજબ બંધનકર્તા નથી અને આવી સમજૂતીનો આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ અમલ કરી શકાતો નથી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સમજૂતી ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ (ગુજરાત) રૂલ્સ, ૧૯૬૬ ના નિયમ ૬૨ મુજબ કરવામાં આવી ન હતી, અને તેથી, તેનો અમલ કરી શકાતો નથી.

૫.૨) વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. ડી. દવેએ એ પણ રજૂઆત કરી કે લેબર કોર્ટે એ વાતની કદર કરવામાં ભૂલ કરી છે કે ૦૩.૧૨.૨૦૦૨ ના રોજ, અરજદાર-કંપની અને સામાવાળા-યુનિયનના પ્રતિનિધિઓ સ્પષ્ટપણે સહમત થયા હતા કે રૂ. ૧૫,૦૦૦/- ની તદર્થ ચૂકવણી આ અદાલતમાં તારીખ ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ થયેલી સમજૂતી મુજબ છે અને અવેતન બાકીઓ યુનિયન નેતા અને મેનેજમેન્ટ વચ્ચેની સંયુક્ત બેઠકમાં આખરી કરવામાં આવશે. આમ, એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે પક્ષકારો વાટાઘાટોના પરિણામે કામદારોને ચૂકવવાની રકમ નક્કી કરવા માટે વાટાઘાટો કરવા સહમત થયા હતા, ત્યારે કહેવાતી તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી અસ્તિત્વમાં રહેતી નથી, કારણ કે નવી વાટાઘાટો થઈ ચૂકી હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ માં આ અદાલત સમક્ષની સર્વાનુમતને ધ્યાનમાં લેતાં પણ લેબર કોર્ટે એ હકીકતની કદર કરવામાં ભૂલ કરી છે કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી અસ્તિત્વમાં રહેતી નથી કારણ કે પક્ષકારો સમાધાન દ્વારા નક્કી

થવાની રકમના સંબંધમાં વાટાઘાટો માટે સહમત થયા હતા અને તેથી, વાટાઘાટો નિષ્ફળ જવા પર અને યુનિયનનો સંદર્ભ નામંજૂર કર્યા પછી, લેબર કોર્ટે સામાવાળા-યુનિયનનો દાવો મંજૂર કરવો જોઈતો ન હતો.

પ.૩) વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. ડી. દવેએ, રિટ અરજી - સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૧૫ માં દાખલ કરાયેલા રિજોઈન્ડર-સામેના-સોગંદનામાનો સંદર્ભ આપતી વખતે, રજૂઆત કરી હતી કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી તાત્કાલિક લાગુ કરવી કે કેમ તે મુદ્દા પર ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલને સંદર્ભ મોકલવામાં આવ્યો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે તેમાં ત્રણ મુદ્દા આવરી લેવામાં આવ્યા હતા - (આઈ) વીઆરએસની ચૂકવણી અને રૂ. ૮.૫ કરોડનું વેતન; (આઈઆઈ) રૂ. ૮.૫ કરોડ એ રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ના પ્લસ/માઈનસ એડજસ્ટમેન્ટને આધીન રહેશે; અને (આઈઆઈઆઈ) સદર રકમ ઉપરાંત ગ્રેયુઈટી/બોનસની રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે. આમ, એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સંદર્ભનો હુકમ તે પાયા પર આગળ વધ્યો અને તે પૂર્વ-ધારીત છે કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી છે, જેનો અરજદાર-કંપની દ્વારા સ્પષ્ટપણે વિવાદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલે સંદર્ભને પૂરેપૂરો નામંજૂર કરતી વખતે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી વિશેના ચોક્કસ મુદ્દાઓ નક્કી કરીને સંદર્ભના અવકાશ બહાર વ્યાપ કર્યો છે.

૫.૪) વિદ્વાન વકીલ શ્રી આર. ડી. દવેએ, રિટ અરજી - સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૧૫ માં દાખલ કરાયેલા વધુ સોગંદનામાનો સંદર્ભ આપતી વખતે, રજૂઆત કરી હતી કે વાસ્તવમાં કામદારોને ૫૫% ગ્રેયુઈટી પહેલેથી જ ચૂકવી દેવામાં આવી હતી, જે હવે સામાવાળા દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે મેનેજમેન્ટે દરેક કામદારને રૂ. ૩૩,૫૦૦/- ની આગોતરી રકમ પણ ચૂકવી છે, જે પણ એક નિર્વિવાદ હકીકત છે. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે આ સ્વીકૃત હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા તે સ્પષ્ટ છે કે તમામ ૧૩૬ કામદારો અને અન્ય, જેમણે આ અદાલતની રજિસ્ટ્રીમાંથી નાણાં મેળવ્યા છે તે તેમની પાત્રતા કરતાં વધુ છે. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે કામદારોને ચૂકવવામાં આવેલ વીઆરએસની ૭૦% રકમ ચૂકવવાપાત્ર છે તેના કરતાં વધુ છે, ગ્રેયુઈટીની બાકીની રકમનો સમાવેશ કર્યા પછી પણ. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી ૩૨ કામદારોનો સંબંધ છે, જેઓ તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૮ ના સદર હુકમ મુજબ ૭૦% વીઆરએસની રકમ અંગે યુનિયન સાથેના સમાધાનનો વિવાદ કરી રહ્યા છે અને લેબર કોર્ટના વાદગ્રસ્ત હુકમ મુજબ વીઆરએસની ચૂકવણીનો આગ્રહ રાખી રહ્યા છે, આ વર્ગના કામદારો વીઆરએસની કોઈપણ રકમનો દાવો કરવા માટે પાત્ર નથી કારણ કે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨(પી) સાથે વાંચતા ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ (ગુજરાત) રૂલ્સ, ૧૯૬૬ ના નિયમ ૬૨ મુજબનું કોઈ સમાધાન નથી અને તેથી, લેબર કોર્ટનો હુકમ સ્પષ્ટપણે ગેરકાયદેસર અને અધિકારક્ષેત્ર વગરનો છે.

(ક) તેની સામે, કામદારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડે તેમની લેખિત રજૂઆતોમાં એવું જણાવ્યું છે કે જો કે અરજદાર-કંપનીએ વીઆરએસ રજૂ કરી હતી અને સમજૂતી/કરાર તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના કરારમાં આપેલી વિગતો મુજબ વીઆરએસ અને અન્ય લેણાંની ચૂકવણી કરવા માટે પક્ષકારો વચ્ચે પહોંચી હતી, તેમ છતાં અરજદાર-કંપનીએ તેનું સન્માન કર્યું ન હતું. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર-કંપની યોગ્ય પ્રક્રિયા અનુસર્યા વગર અને સરકારની પરવાનગી મેળવ્યા વગર બંધ કરવામાં આવી હતી અને તેથી યુનિયને જરૂરી નિર્દેશો માટે આ અદાલત સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ દાખલ કરી હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે પક્ષકારોએ અદાલતમાં સર્વાનુમતના નિયમો રજૂ કર્યા હતા અને તેના આધારે, આ અદાલતે તારીખ ૧૯.૧૨.૨૦૦૨ ના હુકમથી કેસનો નિકાલ કર્યો હતો અને સમાધાન અધિકારીને જ્યાંથી વાટાઘાટો છોડવામાં આવી હતી ત્યાંથી સમાધાનની કાર્યવાહી પુનઃ શરૂ કરવા અને કાયદા અનુસાર મામલા સાથે આગળ વધવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર-કંપનીએ તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના કરાર/સમજૂતી સ્વીકારી હતી અને આ અદાલત સમક્ષ સર્વાનુમતના નિયમો રજૂ કર્યા હતા. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સર્વાનુમતના નિયમો પર આધાર રાખીને, આ અદાલતે એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનરને સમાધાનની કાર્યવાહી સાથે વધુ આગળ વધવા નિર્દેશ આપ્યો હતો જેમાં ચૂકવણીનો સમય અને પદ્ધતિ નક્કી કરવાની હતી.

૬.૧) વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડે રજૂઆત કરી છે કે મૂળ સમાધાન તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ માં ખતેલ પહોંચાડવામાં આવી ન હતી પરંતુ માત્ર સમાધાન અધિકારીને જ્યાંથી તે છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી કાર્યવાહી પુનઃ શરૂ કરવા અને કાયદા અનુસાર મામલા સાથે આગળ વધવા માટે નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી/સમાધાન માટે કોઈ નવા કરારની અવેજી કરવામાં આવી ન હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર-કંપનીએ સદર સમાધાન પર આધાર રાખીને, સદર સમાધાનના અમલીકરણ તરફ આંશિક ચૂકવણી કરી હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ માં આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને, સમાધાનની કાર્યવાહી પુનઃ શરૂ કરવામાં આવી હતી. જો કે, અરજદાર-કંપનીના મેનેજમેન્ટે સમાધાનનું સન્માન કર્યું ન હતું અને તેથી, ઔદ્યોગિક વિવાદ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે સદર વડોદરાના ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલને મોકલવામાં આવ્યો હતો, જે સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૮૦/૨૦૦૩ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૪ ના હુકમથી સદર સંદર્ભ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સદર સંદર્ભ નક્કી કરતી વખતે, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલે એવું તારણ નોંધ્યું હતું કે કાયદા મુજબ પક્ષકારો વચ્ચે સંપૂર્ણ સમાધાન થયું હતું અને તેથી ટ્રિબ્યુનલે સંદર્ભ પર ધ્યાન આપ્યું ન હતું કારણ કે કોઈ ઔદ્યોગિક વિવાદ અસ્તિત્વમાં ન હતો. એવું

રજૂ કરવામાં આવે છે કે સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં ટ્રિબ્યુનલે અવલોકન કર્યું છે કે પક્ષકારો વચ્ચે સંપૂર્ણ માન્ય સમાધાન છે અને તેથી, યુનિયન પાસે ઉપલબ્ધ એકમાત્ર ઉપાય આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૧) હેઠળ રિકવરી અરજી દાખલ કરવાનો છે.

૬.૨) એવું દાવો કરવામાં આવે છે કે લેબર કોર્ટ તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ ના હુકમથી ગુણદોષના આધારે રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ નો નિર્ણય કર્યો અને તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના સમાધાનના અમલીકરણ માટે કામદારોને ચૂકવવામાં આવેલી અમુક રકમને ધ્યાનમાં લઈને, લેબર કોર્ટ રૂ. ૭,૯૬,૬૧,૦૦૦/- (રૂપિયા સાત કરોડ છત્રી લાખ એકસઠ હજાર પૂરા) ની રકમ માટે રિકવરી પ્રમાણપત્ર જારી કર્યું અને વડોદરાના જિલ્લા કલેક્ટરને જેતલપુર રોડ, વડોદરા ખાતે આવેલી અરજદાર-કંપનીની મિલકતમાંથી રકમ વસૂલ કરવા નિર્દેશ આપ્યો. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર-કંપનીએ આ અદાલત સમક્ષ તારીખ ૦૮.૦૭.૨૦૦૫ ના રોજ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ ના માધ્યમથી રિકવરી કાર્યવાહીમાં લેબર કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા સદર હુકમને પડકાર્યો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર-કંપનીએ રિકવરી કાર્યવાહીમાં ભાગ લીધો હતો અને રિકવરી અરજી નક્કી થયા પછી, અરજદાર-કંપનીએ આ અદાલત સમક્ષ તારીખ ૧૦.૧૦.૨૦૦૫ ના રોજ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૩૯૨૭/૨૦૦૫ દાખલ કરીને સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા

હુકમને પડકાર્યો હતો.

૬.૩) વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડે રજૂઆત કરી છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ ની સુનાવણી દરમિયાન, યુનિયનના કેટલાક સભ્યો અને મેનેજમેન્ટે આ અદાલત સમક્ષ જાહેર કર્યું કે મામલો ચોક્કસ શર્તો પર સમાધાન પામ્યો છે અને તેઓએ યોગ્ય નિર્દેશો માટે સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૯૯૬૧/૨૦૦૭ દાખલ કરી હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે તદનુસાર, આ અદાલતે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ માં સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૯૯૬૧/૨૦૦૭ માં તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૮ નો હુકમ પસાર કર્યો હતો, જેમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે જે કામદારોએ ૭૦% રકમ સ્વીકારી છે તેવા કામદારોના સંબંધમાં અરજદાર-કંપની તરફથી તમામ લેણાંના પૂરા અને આખરી સમાધાન પેટે વીઆરએસની રકમના ૭૦ ટકા સ્વીકારવાનું ચૂકવવામાં આવશે. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ દાખલ કરતી વખતે આ અદાલતે રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૫ માં લેબર કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમના અમલીકરણ પર રોક લગાવી હતી. ત્યારબાદ, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ માં સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૯૯૬૧/૨૦૦૭ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૨.૦૮.૨૦૦૮ ના હુકમ દ્વારા, આ અદાલતે એ શરત પર વચગાળાની દાદ રદ કરી કે અરજદાર-કંપની આ અદાલતમાં અંદાજે રૂ. ૧.૩૦ કરોડ જમા કરાવશે, જે રકમ આ અદાલતમાં જમા કરવામાં આવી છે. એવું રજૂ

કરવામાં આવે છે કે કેટલાક કામદારોએ તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૮ ના હુકમ મુજબ ૭૦% રકમ સ્વીકારી નથી અને તેમના દાવાઓના સંદર્ભમાં મુકાબલો કરવા માટે તેમના હકો ખુલ્લા રાખવામાં આવ્યા છે.

૬.૪) વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડે રજૂઆત કરી કે ઉપરોક્ત તમામ હકીકતો દર્શાવે છે કે સમાધાન પૂર્ણ થયું હતું અને અરજદાર-કંપનીએ સદર સમાધાન પર કાર્યવાહી કરી અને તે સ્વીકાર્યું અને સમાધાનના અમલીકરણ માટે અમુક ચૂકવણીઓ કરી, જો કે, સમાધાન મુજબ પૂરી રકમ કામદારોને ચૂકવવામાં આવી ન હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે આ અદાલત સમક્ષ પક્ષકારો વચ્ચે થયેલ કરાર અમુક હદ સુધી પગારનો દાવો કરવાના તેમના હકોને અસર કરશે નહીં કારણ કે બંધ થવું ગેરકાયદેસર હતું અને અરજદાર-કંપની કર્મચારીઓને ચૂકવણી કરવાની વૈધાનિક જવાબદારી હેઠળ છે. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે કાયદો પ્રસ્થાપિત છે કે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૧૮(૩) સાથે વાંચતા કલમ ૨(પી) ના અર્થમાં સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાનનોકરીદાતા અને કામદારો વચ્ચે પહોંચેલું સમાધાન આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨પએન અને ૨પઓ હેઠળની વૈધાનિક આવશ્યકતાઓ પર પ્રભુત્વ ધરાવશે નહીં. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે સંજોગોમાં, અરજદાર-કંપની કર્મચારીઓને પગાર ચૂકવવા માટે બંધાયેલી છે કારણ કે બંધ થવું ગેરકાયદેસર છે અથવા તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી મુજબ રકમ ચૂકવવા માટે બંધાયેલી છે.

૬.૫) વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ગાયકવાડે રજૂઆત કરી કે જ્યાં સુધી ગ્રેચ્યુઈટીની રકમનો સંબંધ છે, સદર રકમ અરજદાર-કંપની દ્વારા નકારી શકાય નહીં કારણ કે યોગ્ય સરકાર દ્વારા ગ્રેચ્યુઈટી એક્ટની કલમ ૫ હેઠળ તેને મુક્તિ આપવામાં આવી નથી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે અન્ય કોઈ સત્તાધિકારીઓ અરજદાર-કંપનીને ગ્રેચ્યુઈટીની રકમનો દાવો કરવાથી મુક્તિ આપી શકે નહીં. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારો ગ્રેચ્યુઈટી જેવી અન્ય વૈધાનિક જવાબદારીઓ સાથે અરજદાર-કંપની દ્વારા સંમત થયા મુજબ વીઆરએસની રકમ વસૂલ કરવા માટે હકદાર છે, જેને નકારી શકાય નહીં.

નિષ્કર્ષ

(૭) ઉપર જણાવ્યા મુજબ, વિવાદ માત્ર ૩૦ અથવા ૩૨ કામદારો પૂરતો મર્યાદિત છે. કામદારોનો કેસ એ છે કે તેઓ સમાધાનમાંથી ઉત્પન્ન થતા લાભો માટે હકદાર છે અને રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ માં લેબર કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી/સમાધાનના આધારે રૂ. ૭,૯૬,૬૧,૦૦૦/- ની રકમની રિકવરીનો નિર્દેશ આપતા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ ના હુકમ મુજબ હકદાર છે. કામદારોએ સામાવાળા-કંપનીની ઉત્પાદન અટકાવવાની અને તેમને કામથી વંચિત રાખવાની કાર્યવાહીને પડકારતી અને ૨૦૦૦ થી તમામ કામદારોને પૂરું વેતન ચૂકવવાનો નિર્દેશ માંગતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૯૧૬૪/૨૦૦૫ નામની રિટ અરજી દાખલ કરી હતી. જ્યારે, અરજદાર-કંપનીએ રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ માં લેબર કોર્ટ

દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ ના હુકમને પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ નામની રિટ અરજીઓ દાખલ કરી છે અને સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૪ ના રોજ પસાર કરાયેલા હુકમને તે હદ સુધી પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૩૯૨૭/૨૦૦૫ નામની રિટ અરજી દાખલ કરી છે કે જે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીને આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ અમલી બનાવી શકાય છે તેવું જાહેર કરે છે.

(૮) તમામ રિટ અરજીઓનું મૂળ અરજદાર-કંપની દ્વારા ઓગસ્ટ ૨૦૦૦ ના મહિનામાં રજૂ કરવામાં આવેલી સ્વેચ્છ નિવૃત્તિ યોજના (વીઆરએસ) માં રહેલું છે, જેના કારણે અશાંતિની શ્રેણી સર્જાઈ હતી. તેના સંદર્ભમાં વિવાદ સમાધાન માટે મોકલવામાં આવ્યો હતો જે લેબર કમિશનરની કચેરી, વડોદરા ખાતે સમાધાન અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવ્યો હતો અને એવું જણાય છે કે, ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન, એક સમજૂતી તૈયાર કરવામાં આવી હતી કે કામદારોને વીઆરએસના સંદર્ભમાં રૂ. ૮.૫ કરોડની રકમ ચૂકવવામાં આવશે અને ઉપરોક્ત રકમના વિતરણના સંબંધમાં વધુ બેઠક યોજાઈ હતી અને બેઠક ૦૯.૦૫.૨૦૦૧ પર મુલતવી રાખવામાં આવી હતી. અદાલતે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીની તપાસ કરી છે. સદર અનુવાદિત થઈને નીચે મુજબ સમાવિષ્ટ કરવામાં આવી છે: –

"સમાધાન તારીખ : ૦૨.૦૫.૨૦૦૧

ન્યૂ ઇન્ડિયા ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ, જેતલપુર રોડ, વડોદરાનું ઉત્પાદન કાર્ય લાંબા સમયથી બંધ છે. તે શરૂ થઈ શકે તેવી સ્થિતિમાં નથી. જેના કારણે લેબર યુનિયનના પ્રતિનિધિ અને કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર વચ્ચે અનેક બેઠકો યોજાઈ હતી. તેમની વચ્ચે યોજાયેલી અનેક લાંબી ચર્ચાઓ પછી, મજૂરોને ૮ વી.આર.એસ. ની રકમ અને ચૂકવવાપાત્ર પગાર આપવા માટે નીચે મુજબના સમાધાનો કરવામાં આવ્યા હતા.

૧) કંપનીએ ચૂકવવાપાત્ર પગાર અને વી.આર.એસ. ની રકમ તરીકે મજૂરોને રૂ. ૮.૫ કરોડ (રૂપિયા આઠ કરોડ પચાસ લાખ પૂરા) ચૂકવવા પડશે.

૨) ઉપરોક્ત રકમની ચૂકવણી અંગેનો નિર્ણય આગામી બેઠકમાં ચર્ચા કર્યા પછી લેવામાં આવશે.

૩) રૂ. ૮.૫ કરોડની ઉપરોક્ત રકમ ૧૦ લાખ + / - (વત્તા અથવા ઓછા) માં સમાયોજિત કરવાને પાત્ર રહેશે.

૪) કંપની સાથેની આગામી બેઠક વડોદરા ખાતે ૦૮/૦૫/૨૦૦૧ ના રોજ રાખવામાં આવી છે.

૫) ઉપરોક્ત રકમ ઉપરાંત ગ્રેયુઈટી, બોનસ અને અર્જિત રજાની રકમ આપવામાં આવશે.

સહી/- અવાચ્ય	સહી/- અવાચ્ય	સહી/- અવાચ્ય
--------------	--------------	--------------

સાચી નકલ

જનરલ સેક્રેટરી/સેક્રેટરી વડોદરા લેબર યુનિયન "

આમ, સમજૂતીની કલમ ૨ જણાવે છે કે ઉપરોક્ત રકમનું વિતરણ આગામી બેઠકમાં ચર્ચા કરવામાં આવશે.

(૯) એવું જણાય છે કે, ૧૧.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ, એક ડ્રાફ્ટ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો. સદર અનુવાદિત થઈને નીચે મુજબ સમાવિષ્ટ કરવામાં આવી છે:

—

"સ્પષ્ટતા / સમાધાન તારીખ : ૧૧/૦૮/૨૦૦૧

આજે, લેબર કમિશનર સાથે ન્યૂ ઇન્ડિયા ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ, વડોદરાની બેઠકમાં નીચે મુજબનું સમાધાન થાય છે.

૧) હાલમાં રૂ. ૭૮ લાખ તમારી પાસે – ગ્રેયુઈટીની રકમ તરીકે ટ્રસ્ટ પાસે પડેલા છે. આ રકમ મજૂરોને તાત્કાલિક આપવામાં આવે તે માટે કંપની જરૂરી કાર્યવાહી કરશે. કંપની જરૂરી વ્યવસ્થા કરશે કે આ ચૂકવણી ૧૫ દિવસમાં કરવામાં આવે.

૨) સંસ્થા એવી વ્યવસ્થા કરશે કે વોચ એન્ડ બોર્ડના ૧૧ કર્મચારીઓ કે જેઓ સેવામાં ચાલુ છે તેમને નિયમિતપણે દર મહિને રૂ. ૨૫૦૦/- મળે. દેવાતા પગાર સામે એકસામટી રકમ ચૂકવવામાં આવશે.

૩) બેઠકમાં યુનિયનો દ્વારા કંપનીને આપવામાં આવેલા સુધારેલા ડ્રાફ્ટ અંગે કંપની ૧૬/૦૮/૨૦૦૧ ના રોજ જવાબ આપશે.

સહી/- અવાચ્ય

જનરલ સેક્રેટરી

તારીખ.

(૧૦) સદર સમજૂતીમાં એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે રૂ. ૭૮,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ ૧૫ દિવસમાં ચૂકવવામાં આવશે અને ૧૧ કર્મચારીઓ માટે, જેઓ હાલમાં કામ કરી રહ્યા છે, તેમને નિયમિતપણે રૂ. ૨,૫૦૦/- ની રકમ ચૂકવવામાં આવશે. સદર સમજૂતીની કલમ ૩ એ સંદર્ભ આપે છે કે યુનિયન દ્વારા અરજદાર-કંપનીને સુધારેલો ડ્રાફ્ટ આપવામાં આવ્યો છે અને તદનુસાર, અરજદાર-કંપની ૧૬.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ તેનો જવાબ આપશે. એવું જણાય છે કે, ત્યારબાદ યુનિયને અરજદાર-કંપનીને તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીનો અમલ કરવા માટે નિર્દેશ માંગતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ આ અદાલતમાં દાખલ કરી હતી. સમાધાન અધિકારી, શ્રી કે. એસ. ગિલ, જેઓ એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનર હતા, તેમણે આ અદાલતમાં તારીખ ૦૫.૦૨.૨૦૦૨ નું સોગંદનામું દાખલ કર્યું હતું કે યુનિયન અને કંપનીની બેઠકોની શ્રેણીને ધ્યાનમાં રાખીને, કામદારોને ચૂકવણી કરવાના હેતુ માટે પક્ષકારો વચ્ચે ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૬.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ બે મેમોરેન્ડમ ઓફ અંડરસ્ટેન્ડિંગ પહોંચ્યા છે અને ચૂકવવાની સહમત થયેલી રકમ રૂ. ૮.૦૫ કરોડની છે. સોગંદનામાના પેરા નં. ૫ માં એ પણ જણાવ્યું છે કે સદર પ્રસ્તાવિત ડ્રાફ્ટોની આપ-લે તેમની હાજરીમાં પક્ષકારો વચ્ચે કરવામાં આવી હતી અને આઈ.ડી. એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ તેમને ર(પી) સમાધાનના સ્વરૂપમાં નોંધવાના થતા હતા. સામાવાળા-કંપની સમાધાન સૂત્ર સાથે આગળ આવી ન

હતી અને ૧૬.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ આવી ન હતી અને વધુ બેઠક યોજાઈ શકી ન હતી. આમ, સમાધાન અધિકારી દ્વારા આ અદાલતમાં દાખલ કરવામાં આવેલું સોગંદનામું સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સૂચવે છે કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીઓ ડ્રાફ્ટના તબક્કે હતી અને આઈ.ડી. એક્ટની જોગવાઈઓ મુજબ જરૂરી મુજબ તેમને ૨(પી) સમાધાનના સ્વરૂપમાં ઘટાડવામાં આવી ન હતી. ત્યારબાદ, કંપનીના અધ્યક્ષ અને જનરલ સેક્રેટરીઓ તેમજ યુનિયનના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા સહી કરીને તારીખ ૧૮.૧૨.૨૦૦૨ ના રોજ સદર રિટ અરજીમાં સર્વાનુમતના નિયમો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. એવું જણાય છે કે, વચ્ચેના સમયગાળા દરમિયાન, અન્ય સમાધાન અથવા સમજૂતી તારીખ ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ પહોંચી હતી, જે સર્વાનુમતના નિયમોમાં નોંધવામાં આવી છે. સદર નીચે મુજબ વંચાય છે: –

“..... અગાઉની સમજૂતી/સમજૂતી/સમાધાન તારીખ ૫.૮.૨૦૦૨ મુજબ ઉદ્યોગે સંબંધિત કામદારના આખરી ખાતાઓ સામે સમાયોજિત કરવાની થતી એકસામટી રકમ રૂ. ૧૫૦૦૦/- પ્રતિ કામદાર ચૂકવી છે તે રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યું છે.”

છેવટે, સર્વાનુમતના નિયમોમાં, તે આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે: –

“ઉપરોક્ત સર્વાનુમતને ધ્યાનમાં રાખીને વડોદરાના સહાયક શ્રમ કમિશનરને પક્ષકારોને નોટિસ જારી કરવા અને જ્યાંથી તે છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી વાટાઘાટો શરૂ કરવા અને કાયદા અનુસાર મામલા સાથે આગળ વધવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવી શકે છે.

તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવી શકે છે કે આ માનનીય અદાલત મામલાના ગુણદોષ પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરશે નહીં, અને તમામ પક્ષકારોના હકો અને દાવાઓને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના માત્ર ઉપરોક્ત નિર્દેશોની શરતો પર જ તેનો નિકાલ કરવામાં આવશે.”

સર્વાનુમતના નિયમો પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે જ્યાંથી તે છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી વાટાઘાટો શરૂ કરવા માટે પક્ષકારો વચ્ચે સહમતિ સધાઈ હતી.

(૧૧) તારીખ ૧૯.૦૨.૨૦૦૨ ના હુકમ દ્વારા, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ નામની રિટ અરજી નીચેના નિર્દેશો જારી કરીને નિકાલ કરવામાં આવી હતી: –

“૩. ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ સહી કરનારાઓ દ્વારા સહી કરાયેલ અને સ્વીકારવામાં આવેલા સર્વાનુમતના નિયમો સ્વીકારવામાં આવે છે. સામાવાળા નં. ૨ ને, સર્વાનુમતમાં અરજ કર્યા મુજબ, પક્ષકારોને નોટિસ જારી કરવા અને જ્યાંથી તે છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી વાટાઘાટો શરૂ કરવા અને કાયદા અનુસાર મામલા સાથે આગળ વધવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. આ સર્વાનુમતના સહી કરનારાઓ દ્વારા સંમત થયા મુજબ, તેઓ આ સર્વાનુમતના અન્ય નિયમોનું પાલન કરશે. સામાવાળા નં. ૨ ને ઉપરોક્ત નિર્દેશો પક્ષકારોના હકો અને દાવાઓને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના છે.

૪. ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજીમાં વધુ કંઈ કરવાનું બાકી નથી,

અને અરજી અસ્તિત્વમાં ન રહેવાને કારણે નિકાલ કરવામાં આવે છે.

વચગાળાની દાદ જો કોઈ હોય તો રદ થશે. નોટિસ ડિસ્ચાર્જ થાય છે.”

આમ, આ અદાલતે, સામાવાળા નં. ૨ ને પક્ષકારોને નોટિસ જારી કરવા અને હકો અને દાવાઓને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના જ્યાંથી તે છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી વાટાઘાટો શરૂ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે તેવું અવલોકન કરીને સર્વાનુમતની શરતો પર મામલાનો નિકાલ કર્યો છે. એવું જણાય છે કે, વાટાઘાટોમાં કોઈ ફળદાયી પરિણામો પ્રાપ્ત થયા ન હતા અને તેથી સમાધાન અધિકારી દ્વારા નિષ્ફળતાનો અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો અંત સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં આવ્યો હતો. તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૪ ના હુકમથી, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, વડોદરાએ આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ સમજૂતીનો અમલ કરવા માટે યુનિયન પાસે ઉપાય હતો તેવું ઠરાવીને સંદર્ભ નામંજૂર કર્યો. સદર હુકમની અનુસૂચિમાં, યુનિયને રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ દાખલ કરી. યુનિયને સદર હુકમને પડકાર્યો ન હતો. અરજદાર-કંપનીએ સદર હુકમને તે હદ સુધી પડકાર્યો કે ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તે હદ સુધી અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ અમલી છે. સદર એવોર્ડ મથાળા હેઠળની રિટ અરજી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૯૧૬૪/૨૦૦૫ માં પડકારવામાં આવ્યો છે. રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ માં, લેબર કોર્ટ, વડોદરાએ તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતી/સમાધાનના આધારે રૂ. ૭,૯૬,૬૧,૦૦૦/- ની રકમ મંજૂર કરવાનો

તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ નો હુકમ પસાર કર્યો. મથાળા હેઠળની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ અરજદાર-કંપની દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે અને રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ માં પસાર કરાયેલ વાદગ્રસ્ત તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ નો હુકમ પડકારવામાં આવ્યો છે.

(૧૨) ઉપર જણાવ્યા મુજબ, આ રિટ અરજીઓના પેનિંગ સમયગાળા દરમિયાન, સિવિલ એપિલકેશન નં. ૯૯૬૧/૨૦૦૭ અને ૧૨૯૧૪/૨૦૦૫ માં પસાર કરાયેલા વચગાળાના હુકમો દ્વારા, અને પક્ષકારોની સંમતિથી, એસિસ્ટન્ટ લેબર કમિશનર, વડોદરા દ્વારા તૈયાર કરાયેલ ચાદી મુજબ ૭૦ ટકા રકમ કામદારોને વિતરિત કરવામાં આવે છે. આ અદાલતે, વચગાળાના હુકમો દ્વારા, ઉપરોક્ત રકમ માટે હકદાર હોય તેવા તમામ કામદારોની ચાદી તૈયાર કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. ઉપરોક્ત સિવિલ એપિલકેશનોમાં પસાર કરાયેલા તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૭ ના હુકમ મુજબ, વીઆરએસ સામેની કુલ રકમ રૂ. ૪,૫૮,૨૯,૧૧૨/- થાય છે. સંબંધિત અવતરણ નીચે મુજબ છે: -

“(૨) અરજદાર-કંપની સદર ચાદીમાંના દરેક કામદાર સામે સૂચિબદ્ધ રકમના ૭૦ ટકા ચૂકવશે જે ચાદીના વીઆરએસ કૉલમમાં સામાવાળા-યુનિયનના જનરલ સેક્રેટરીને પ્રતિનિધિત થાય છે, જેઓ અરજદાર-કંપનીનો સંપર્ક કરશે, યુનિયનના તમામ ૧૮૧ કામદારોના અધિકૃત પ્રતિનિધિ તરીકે કે જેઓ વડોદરાના શ્રમ સહાયક કમિશનર દ્વારા સબમિટ

કરવામાં આવેલ યાદીમાં સંદર્ભિત કર્યા મુજબ, દરેક કામદારો વતી સંબંધિત રકમના ચેક એકત્રિત કરવાની સત્તા ધરાવશે.

(૩) xxxxx

(૪) xxxxx

(૫) તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત રકમ સદર રકમ સ્વીકારનાર those કામદારોના સંબંધમાં તમામ લેણાંના પૂરા અને આખરી સમાધાન તરીકે ગણવામાં આવશે.

(૬) સદર રકમ સ્વીકાર્યા પછી, કામદારો માટે અરજદાર-કંપની સામેના તેમના દાવાઓના સંબંધમાં કોઈપણ વિવાદ ઉઠાવવાનું ખુદ્દું રહેશે નહીં.

(૭) જે કામદારો સદર સ્વીકારતા નથી તેવા કામદારોની વીઆરએસ રકમના ૭૦% ૨૦મી ઓગસ્ટ, ૨૦૦૮ પહેલાં આ અદાલતની રજિસ્ટ્રીમાં જમા કરવામાં આવશે.

(૮) જે કામદારોએ ઉપરોક્ત યોજનાનો લાભ લીધો નથી, તેમને, વડોદરાના શ્રમ સહાયક કમિશનરે તેમના સોગંદનામામાં જે જણાવ્યું છે તેના સિવાયની રકમ અંગેના તેમના દાવાઓ જ્યાં સુધી સંબંધિત છે ત્યાં સુધી, આ અરજીની આખરી સુનાવણીના સમયે તમામ દાવાઓ ઉઠાવવા માટે ખુદ્દું રહેશે.”

આમ, એવું જણાય છે કે ૩૨ કામદારો સિવાય, અન્ય તમામ કામદારોએ પૂરા અને આખરી સમાધાન પેટે ઉપરોક્ત રકમ સ્વીકારી લીધી છે અને વિવાદ માત્ર

૩૨ કામદારો પૂરતો મર્યાદિત છે. કામદારોનો આખો દાવો રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ માં લેબર કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ ના એવોર્ડ પર ટકેલો છે. લેબર કોર્ટે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીને આખરી સમાધાન તરીકે ગણીને રૂ. ૭,૯૬,૬૧,૦૦૦/- ની રકમ મંજૂર કરી છે.

(૧૩) તદનુસાર, આ અદાલતના વિચારણા હેઠળના મતે, સંબંધિત બંને પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રયાસોને જોતા અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૮૦૦/૨૦૦૧ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૯.૧૨.૨૦૦૨ ના હુકમમાં આ અદાલત દ્વારા નોંધ્યા મુજબ અને સદર રિટ અરજીમાં સમાધાન અધિકારી દ્વારા દાખલ કરાયેલા સોગંદનામાને જોતા, એવું કહી શકાય નહીં કે તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૯.૦૫.૨૦૦૧ ની સદર સમજૂતીઓ એ આખરી સમાધાન હતું. સમાધાન અધિકારી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલું સોગંદનામું ખાસ કરીને જણાવે છે કે સમાધાન આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨(પી) ની જોગવાઈઓ મુજબ ઘટાડવામાં આવ્યું ન હતું અને વધુમાં આ અદાલતે, સમાધાન અધિકારી દ્વારા દાખલ કરાયેલા સોગંદનામાની સામગ્રી નોંધ્યા પછી, જ્યાંથી તે બંધ/છોડવામાં આવ્યું હતું ત્યાંથી સમાધાનની કાર્યવાહી વધુ શરૂ કરવાની સ્વતંત્રતા આપી હતી. ત્યારબાદ, તારીખ ૦૫.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ વધુ એક સમજૂતી પણ નોંધવામાં આવી હતી, જે પણ આખરી ન હતી અને આખરે, સમાધાનની કાર્યવાહી નિષ્ફળ જવાને કારણે, સદરનો અંત સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં આવ્યો હતો, જે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૧) ની

જોગવાઈઓ હેઠળ સમજૂતીનો અમલ કરવા માટે યોગ્ય અરજી દાખલ કરવા યુનિયનને નિર્દેશ આપીને તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૪ ના હુકમથી નામંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો.

(૧૪) સમાધાન અધિકારીએ ક્યારેય એવું નોંધ્યું નથી કે સમાધાન આખરી હતું, અને તેના બદલે તેમના દ્વારા એવું અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો કે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨(પી) ની જોગવાઈ મુજબ સમાધાન દાખલ કરવાની જરૂર છે. ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ (ગુજરાત) ૩૯૨, ૧૯૬૬ ના નિયમ ૬૨ ની જોગવાઈઓ, જે નીચે મુજબ વંચાય છે, તેનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૯.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીઓ આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૧૮ ની જોગવાઈ હેઠળ સમાધાન હોવાનું કહી શકાતું નથી:

"નિયમ ૬૨ : સમાધાનનું મેમોરેન્ડમ

(૧) સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન અથવા અન્યથા પહોંચેલું સમાધાન ફોર્મ એક્સવીઆઈ માં રહેશે.

(૨) સમાધાન પર નીચેના દ્વારા સહી કરવામાં આવશે –

(એ) નોકરીદાતા ના કિસ્સામાં, નોકરીદાતા પોતે, અથવા તેના અધિકૃત એજન્ટ દ્વારા, અથવા જ્યાં નોકરીદાતા એ ઇનકોર્પોરેટેડ કંપની અથવા અન્ય બોડી કોર્પોરેટ હોય ત્યાં એજન્ટ, મેનેજર અથવા આવી કંપની કે બોડીના અન્ય મુખ્ય અધિકારી દ્વારા;

(બી) કામદારોના કિસ્સામાં, કાં તો પ્રમુખ અથવા સેક્રેટરી [અથવા કામદારોના ટ્રેડ યુનિયનના અન્ય આવા અધિકારી કે જેઓ આ હેતુ માટે યુનિયનની એક્ઝિક્યુટિવ કમિટી દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવ્યા હોય], અથવા આ હેતુ માટે યોજાયેલી કામદારોની બેઠકમાં યોગ્ય રીતે અધિકૃત થયેલા કામદારોના પાંચ પ્રતિનિધિઓ દ્વારા.

(સી) કલમ ૨-એ હેઠળ ઔદ્યોગિક વિવાદ ધરાવતા વ્યક્તિગત કામદારના કિસ્સામાં, કામદાર પોતે દ્વારા.

(૩) જ્યાં સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સમાધાન પર પહોંચવામાં આવે છે, ત્યાં સમાધાન અધિકારી અથવા બોર્ડ, જે પણ કેસ હોય, વિવાદના પક્ષકારો દ્વારા સહી કરાયેલ સમાધાનના મેમોરેન્ડમ સાથે રાજ્ય સરકારને તેનો અહેવાલ મોકલશે.

(૪) જ્યાં સમાધાન અધિકારી અથવા બોર્ડ સમક્ષ સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સિવાય અન્યથા નોકરીદાતા અને તેના કામદારો વચ્ચે સમાધાન પર પહોંચવામાં આવે છે, ત્યાં સમાધાનના પક્ષકારો સંયુક્ત રીતે તેની નકલ [સચિવ, ગુજરાત સરકાર, શિક્ષણ અને શ્રમ વિભાગ, અમદાવાદ. શ્રમ કમિશનર, અમદાવાદ, ડેપ્યુટી લેબર કમિશનર, અમદાવાદ] અને સંબંધિત સમાધાન અધિકારીને મોકલશે."

નિયમોનો પેટા-નિયમ (૧) આદેશ આપે છે કે સમાધાન ફોર્મ એક્સપીઆઈ માં હોવું જોઈએ, અને પેટા-નિયમ (૪) મુજબ આવા સમાધાનની નકલ સંયુક્ત

રીતે સચિવ, ગુજરાત સરકાર, શિક્ષણ અને શ્રમ વિભાગ, અમદાવાદ, શ્રમ કમિશનર, અમદાવાદ, ડેપ્યુટી લેબર કમિશનર, અમદાવાદ અને સંબંધિત સમાધાન અધિકારીને મોકલવાની રહેશે. પ્રસ્તુત કેસમાં, નિર્વિવાદપણે, પેટા-નિયમ (૪) ના આદેશનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, કારણ કે સમાધાન અધિકારીએ આખરે નિષ્ફળતાનો અહેવાલ દાખલ કર્યો છે. સમાધાનમાં આવી નિષ્ફળતાનો અંત સંદર્ભમાં આવ્યો, જે નામંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. કામદારોએ સદરને પડકાર્યું ન હતું, પરંતુ આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.

(૧૫) આ તબક્કે, હું ડેલ કલોથ એન્ડ જનરલ મિલ્સ લિમિટેડના મેનેજમેન્ટ વિરુદ્ધ ડેલ કલોથ એન્ડ જનરલ મિલ્સના કામદારોના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવા માટે નફાકારક રહી શકું છું, AIR ૧૯૭૦(૩) SCC ૧૮૫૧. સર્વોચ્ચ અદાલતે, આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૧૮, અને ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૭ ના નિયમ ૫૮, જે ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ (ગુજરાત) રૂલ્સ, ૧૯૬૬ ના નિયમ ૬૨ ની સમકક્ષ છે, તેની તપાસ કરતી વખતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૧૧ હવે આપણે વિવાદના ગુણદોષ પર વળીએ છીએ. ટ્રિબ્યુનલે એવો દ્રષ્ટિકોણ લીધો કે શિબ્બન લાલની નિવૃત્તિ વય અંગેનો વિવાદ તારીખ ૦૯.૦૬.૨૦૦૫ ના સમાધાનને કારણે ઔદ્યોગિક વિવાદ રહેવાનું બંધ

થઈ ગયો હતો અને તેથી, તેને ન્યાયિક નિર્ણય માટે મોકલી શકાતો નથી. સંદર્ભ પછી અન્ય કોઈપણ યુનિયનના કામદારો દ્વારા તેમના કેસનું સમર્થન તેના ઢ્રષ્ટિકોણમાં સંદર્ભને માન્ય કરી શકતું નથી. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે આ ઢ્રષ્ટિકોણને પડકાર્યો અને ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૩૮ હેઠળ બનાવેલ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૭ ના નિયમ ૫૮ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું. આ નિયમ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૧૧ હવે આપણે વિવાદના ગુણદોષ પર વળીએ છીએ. ટ્રિબ્યુનલે એવો ઢ્રષ્ટિકોણ લીધો કે શિબ્બન લાલની નિવૃત્તિ વચ અંગેનો વિવાદ તારીખ ૦૯.૦૬.૨૦૦૫ ના સમાધાનને કારણે ઔદ્યોગિક વિવાદ રહેવાનું બંધ થઈ ગયો હતો અને તેથી, તેને ન્યાયિક નિર્ણય માટે મોકલી શકાતો નથી. સંદર્ભ પછી અન્ય કોઈપણ યુનિયનના કામદારો દ્વારા તેમના કેસનું સમર્થન તેના ઢ્રષ્ટિકોણમાં સંદર્ભને માન્ય કરી શકતું નથી. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે આ ઢ્રષ્ટિકોણને પડકાર્યો અને ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૩૮ હેઠળ બનાવેલ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૭ ના નિયમ ૫૮ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું. આ નિયમ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૫૮. સમાધાનનું મેમોરેન્ડમ. –(૧) સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન અથવા અન્યથા પહોંચેલું સમાધાન ફોર્મ 'એચ' માં રહેશે. (૨) સમાધાન પર નીચેના દ્વારા સહી કરવામાં આવશે– (એ) કર્મચારીના કિસ્સામાં,

નોકરીદાતા પોતે, અથવા તેના અધિકૃત એજન્ટ દ્વારા, અથવા જ્યારે નોકરીદાતા એ ઈનકોર્પોરેટેડ કંપની અથવા અન્ય બોડી કોર્પોરેટ હોય, ત્યારે એજન્ટ, મેનેજર અથવા કોર્પોરેશનના અન્ય મુખ્ય અધિકારી દ્વારા; (બી) કામદારોના કિસ્સામાં, કામદારોના ટ્રેડ યુનિયનના કોઈપણ અધિકારી દ્વારા અથવા આ હેતુ માટે યોજાયેલી કામદારોની બેઠકમાં યોગ્ય રીતે અધિકૃત થયેલા કામદારોના પાંચ પ્રતિનિધિઓ દ્વારા. સ્પષ્ટતા. – આ નિયમમાં "અધિકારી" નો અર્થ નીચેનામાંથી કોઈપણ અધિકારી થાય છે એટલે કે(એ) પ્રમુખ; (બી) ઉપ-પ્રમુખ; (સી) સેક્રેટરી (જનરલ સેક્રેટરી સહિત); (ડી) સંયુક્ત સેક્રેટરી; (ઈ) યુનિયનના પ્રમુખ અને સેક્રેટરી દ્વારા આ હેતુ માટે અધિકૃત ટ્રેડ યુનિયનના અન્ય કોઈપણ અધિકારી.

(૩) જ્યાં સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સમાધાન પર પહોંચવામાં આવે છે ત્યાં સમાધાન અધિકારી વિવાદના પક્ષકારો દ્વારા સહી કરાયેલ સમાધાનના મેમોરેન્ડમની નકલ સાથે કેન્દ્ર સરકારને તેનો અહેવાલ મોકલશે.

(૪) જ્યાં બોર્ડ અથવા સમાધાન અધિકારી સમક્ષ સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સિવાય અન્યથા નોકરીદાતા અને તેના કામદારો વચ્ચે સમાધાન પર પહોંચવામાં આવે છે, ત્યાં સમાધાનના પક્ષકારો સંયુક્ત રીતે તેની નકલ કેન્દ્ર સરકાર, ચીફ લેબર કમિશનર (સેન્ટ્રલ) નવી દિલ્હી, અને રિજનલ લેબર કમિશનર, નવી દિલ્હી, અને સંબંધિત

સમાધાન અધિકારી (સેન્ટ્રલ) ને મોકલશે."

ફોર્મ 'એચ' પણ હવે પુનઃઉત્પાદિત થઈ શકે છે:

"સમાધાનના મેમોરેન્ડમ માટેનું ફોર્મ પક્ષકારોના નામ

નોકરીદાતા(ઓ) નું પ્રતિનિધિત્વ કરતા કામદારોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા:

કેસનું ટૂંકું વર્ણન સમાધાનની શર્તો

સાક્ષીઓ : પક્ષકારોની સહી. (૧) (૨) સમાધાન અધિકારી, સમાધાન બોર્ડની સહી.

નકલ મોકલવાની રહેશે: (૧) સમાધાન અધિકારી (સેન્ટ્રલ). (અહીં સંબંધિત સ્થાનિક વિસ્તારમાં સમાધાન અધિકારીનું કચેરી સરનામું દાખલ કરો). (૨) રિજનલ લેબર કમિશનર (સેન્ટ્રલ). (૩) ચીફ લેબર કમિશનર (સેન્ટ્રલ), નવી દિલ્હી. (૪) ભારત સરકારના સચિવ, શ્રમ મંત્રાલય, નવી દિલ્હી."

૧૨. અપીલકર્તાના મતે, નિયમ અને ફોર્મનું સાદું વાંચન તેની ફરજિયાત પ્રકૃતિ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે. એવું દૂષણ કરવામાં આવ્યું હતું કે સમાધાન સમાધાન અધિકારીની સંમતિથી દાખલ કરવામાં આવ્યું ન હતું કે ન તો તે સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. પેટા-નિયમ (૪) ના બિન-પાલન પર વિશેષ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો. સંજોગોમાં, સમાધાન અમાન્ય હોવાનું દૂષણ કરવામાં આવ્યું હતું અને વિવાદનો સંદર્ભ તદ્દન કાયદા અનુસાર હતો. આ બાબતમાં વિદ્વાન વકીલે

ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ એક્ટ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૧૮ નો સંદર્ભ આપ્યો જે નીચે મુજબ છે:

"૧૮. વ્યક્તિઓ કે જેના પર સમાધાનો અને એવોર્ડ્સ બંધનકર્તા છે. –

(૧) નોકરીદાતા અને કામદાર વચ્ચે કરાર દ્વારા પહોંચેલું સમાધાન (સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સિવાય) કરારના પક્ષકારોને બંધનકર્તા રહેશે.

(૨) ઉપ-કલમો (૩) ની જોગવાઈઓને આધીન લવાઈ એવોર્ડ જે અમલી બન્યો છે તે કરારના પક્ષકારોને બંધનકર્તા રહેશે કે જેમણે વિવાદ લવાઈને મોકલ્યો હતો.

(૩) આ અધિનિયમ હેઠળ સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન પહોંચેલું સમાધાન અથવા કલમ ૧૦-એ ની ઉપ-કલમ (૩-એ) હેઠળ સૂચના જારી કરવામાં આવી હોય તેવા કેસમાં લવાઈ એવોર્ડ અથવા લેબર કોર્ટ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા નેશનલ ટ્રિબ્યુનલનો એવોર્ડ જે અમલી બન્યો છે તે નીચેના પર બંધનકર્તા રહેશે: (એ) ઔદ્યોગિક વિવાદના તમામ પક્ષકારો (બી) વિવાદના પક્ષકારો તરીકે કાર્યવાહીમાં હાજરી આપવા માટે સમન્સ પાઠવવામાં આવેલા અન્ય તમામ પક્ષકારો, સિવાય કે બોર્ડ, લવાઈ, લેબર કોર્ટ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા નેશનલ ટ્રિબ્યુનલ, જે પણ કેસ હોય, સદર અભિપ્રાય નોંધે કે તેઓને યોગ્ય કારણ વગર સમન્સ પાઠવવામાં આવ્યા હતા; (સી) જ્યાં ખંડ (એ) અથવા ખંડ (બી) માં ઉલ્લેખિત પક્ષકાર નોકરીદાતા હોય, ત્યારે વિવાદ સંબંધિત એકમના સંદર્ભમાં તેના

વારસદારો, ઉત્તરાધિકારીઓ, અથવા સોંપણીદારો; (ડી) જ્યાં ખંડ (એ) અથવા ખંડ (બી) માં ઉલ્લેખિત પક્ષકાર કામદારોથી બનેલો હોય, ત્યારે વિવાદની તારીખે વિવાદ સંબંધિત એકમમાં અથવા એકમના ભાગમાં, જે પણ કેસ હોય, નોકરી પામેલ તમામ વ્યક્તિઓ અને ત્યારબાદ તે એકમમાં અથવા ભાગમાં નોકરી પામેલ થનાર તમામ વ્યક્તિઓ."

૧૩. ધ બાટા શૂ કો કંપની (પી) લિ. વિરુદ્ધ ડી. એન. ગાંગુલી ના નિર્ણયને એ રજૂઆતના સમર્થનમાં ટાંકવામાં આવ્યો હતો કે સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન થયેલું સમાધાન બંધનકર્તા બનવા માટે સમાધાન અધિકારીની સહાય અને સંમતિથી મેળવવું આવશ્યક છે.

૧૪. સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે જવાબમાં ત્રાંસા સૂચવ્યું કે મેનેજમેન્ટ અને યુનિયન તેમના વિવાદના સમાધાન પર પહોંચવા માટે મુક્ત હતા અને જો તેઓ તેમ કરવા સહમત થયા તો કરાર બંધનકર્તા હોવા સિવાય રહી શકે નહીં. અમને નથી લાગતું કે જ્યારે વિવાદ સમાધાન અધિકારીને મોકલવામાં આવે ત્યારે મેનેજમેન્ટ અને યુનિયન તમામ કામદારોને સર્વગ્રાહી રીતે બંધનકર્તા હોય તેવા સમાધાન પર પહોંચવા માટે સંપૂર્ણ કરારની સ્વતંત્રતાનો દાવો કરી શકે છે, જેના પર વ્યથિત અનુભવતા કામદારો દ્વારા ક્યારેય કોઈ વાંધો ઉઠાવી શકાતો નથી. આવા સંજોગોમાં માન્ય અને બંધનકર્તા સમાધાનનો પ્રશ્ન, અમારા મતે, કાયદો અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા સંચાલિત થાય છે. સમાધાનના બંધનકર્તા સ્વરૂપને ટેકો આપવા માટે આગળ કલમ ૧૮(૧) પર આધાર રાખવામાં

આવ્યો હતો. આ ઉપ-કલમના યોગ્ય અર્થઘટન માટે અન્ય ઉપ-કલમો અને સંબંધિત નિયમો સાથે, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિસ્પ્યુટ્સ એક્ટની કલમ ૨(પી) માં સમાવિષ્ટ 'સમાધાન' ની વ્યાખ્યાના પ્રકાશમાં વાંચવું આવશ્યક છે. તેમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ 'સમાધાન' નો અર્થ સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન પહોંચેલું સમાધાન થાય છે અને તેમાં નોકરીદાતા અને કામદારો વચ્ચે સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સિવાય અન્યથા પહોંચેલા લેખિત કરારનો સમાવેશ થાય છે જ્યાં સદર કરાર તેના પક્ષકારો દ્વારા નિર્ધારિત રીતે સહી કરવામાં આવ્યો હોય અને તેની નકલ યોગ્ય સરકાર અને સમાધાન અધિકારીને મોકલવામાં આવી હોય. આ જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં અમને નથી લાગતું કે કલમ ૧૮(૧) મેનેજમેન્ટ અને યુનિયનને તેઓ ઈચ્છે તેમ વિવાદનો નિકાલ કરવાની અંકુશ વગરની સ્વતંત્રતા આપે છે અને તેને તમામ કામદારો પર અથવા તો યુનિયનના તમામ સભ્ય કામદારો પર પણ બંધનકર્તા અસર આપે છે. સમાધાન વૈધાનિક જોગવાઈઓનું પાલન કરતું હોવું જોઈએ.”

(૧૬) આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે માન્ય અને બંધનકર્તા સમાધાનનો પ્રશ્ન કાયદો અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા સંચાલિત થાય છે. એ પણ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સમાધાનની બંધનકર્તા અસર આપવા માટે, આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૧૮(૧) ને અન્ય કલમો અને સંબંધિત નિયમો સાથે, આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨(પી) માં સમાવિષ્ટ 'સમાધાન' ની વ્યાખ્યાના પ્રકાશમાં વાંચવી

આવશ્યક છે. સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એવું ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે 'સમાધાન', તેમાં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ, સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન પહોંચેલું સમાધાન થાય છે અને તેમાં સમાધાનની કાર્યવાહી દરમિયાન સિવાય અન્યથા નોકરીદાતા અને કામદારો વચ્ચે પહોંચેલા લેખિત કરારનો સમાવેશ થાય છે, જ્યાં સદર કરાર તેના પક્ષકારો દ્વારા નિર્ધારિત રીતે સહી કરવામાં આવ્યો હોય અને તેની નકલ યોગ્ય સરકાર અને સમાધાન અધિકારીને મોકલવામાં આવી હોય. આમ, તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીઓ, જે અધિનિયમ અને નિયમોની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરતી નથી, તેનો આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ અમલ કરી શકાતો નથી.

(૧૭) તારીખ ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ની સમજૂતીઓને આખરી સમાધાન તરીકે અર્થઘટન કરીને લેબર કોર્ટ પાસે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દેશો જારી કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. વિવાદિત દાવા પર અગાઉ કોઈ ન્યાયિક નિર્ણય ન હતો. તે કાયદો પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યાં દાવાઓ વિવાદિત હોય, ત્યાં લેબર કોર્ટને આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી(૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજી પર ધ્યાન આપવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. કોઈ આખરી સમાધાન ન હતું, અને આ અદાલત સમક્ષ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૮૬૧/૨૦૦૭ અને ૧૨૮૧૪/૨૦૦૫ માં ઉપર જણાવ્યા મુજબ માત્ર કાર્યવાહીમાં જ મોટાભાગના કામદારોએ પૂરા અને આખરી સમાધાનને સ્વીકારી લીધું છે. આમ, સદર

સમજૂતીઓ, જે ૦૨.૦૫.૨૦૦૧ અને ૦૬.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ પહોંચી હતી, તે કોઈપણ રીતે આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૨(પી) હેઠળ સમાધાનનું સ્વરૂપ લઈ શકતી નથી અને ન તો તેને આખરી સમાધાન કહી શકાય, જેનો આઈ.ડી. એક્ટની કલમ ૩૩સી હેઠળ અમલ કરી શકાય.

(૧૮) તેથી, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ અને ૨૩૯૨૭/૨૦૦૫ નામની રિટ અરજીઓ સફળ થાય છે. રિકવરી અરજી નં. ૧૨૮/૨૦૦૪ માં લેબર કોર્ટ, વડોદરા દ્વારા પસાર કરાયેલ વાદગ્રસ્ત તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ નો હુકમ રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે.

(૧૯) જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૯૧૬૪/૨૦૦૫ માં કરવામાં આવેલી અરજોનો સંબંધ છે તે નામંજૂર કરવામાં આવે છે કારણ કે યુનિયને ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, વડોદરા દ્વારા સંદર્ભ (આઈ.ટી.) નં. ૯૦/૨૦૦૩ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૪ ના હુકમને પડકાર્યો ન હતો. અન્યથા પણ, ઉત્પાદન અટકાવવાની અને વેતન ન આપવાની સામાવાળા-કંપનીની કાર્યવાહીને પડકારતી સદર રિટ અરજીમાં કરવામાં આવેલી અરજો માત્ર સંદર્ભ કાર્યવાહીમાં જ નક્કી થઈ શકે છે, જે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને તેથી રિટ અરજી નિષ્ફળ જાય છે.

(૨૦) સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ માં સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૯૯૬૧/૨૦૦૭ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૮ ના વચગાળાના હુકમમાં જણાવ્યા મુજબ સમાધાનની રકમ સ્વીકારી ન હોય તેવા બાકીના સંબંધિત કામદારોને યોગ્ય ચકાસણી પછી, રજિસ્ટ્રીને ઉપાર્જિત વ્યાજ સાથે રકમ વિતરિત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે તેઓ તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૮ ના હુકમમાં કરવામાં આવેલા નિર્દેશો અને અવલોકન મુજબ રકમ માટે હકદાર છે.

તે પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતની રજિસ્ટ્રીમાં જમા કરાયેલ ઉપાર્જિત વ્યાજ સાથેની રકમના બાકીના ૩૦% અરજદાર-કંપનીને પરફંડ કરવામાં આવશે.

(૨૧) સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૫૦૨૫/૨૦૦૫ અને ૨૩૯૨૭/૨૦૦૫ નામની રિટ અરજીઓમાં નિયમ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૯૧૬૪/૨૦૦૫ માં નિયમ ડિસ્ચાર્જ થાય છે.

(૨૨) રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, જો ઉપલબ્ધ હોય તો, તાત્કાલિક સંબંધિત લેબર કોર્ટમાં પાછી મોકલવામાં આવશે.

સહી/–

[એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિ]

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.